

Energetski koncept Slovenije

MARATON EKS

■ *Matjaž VALENČIČ, neodvisni energetski strokovnjak*

Novembra leta 2013, po predstavitvi energetskega zakona, smo v EGES 5/2013 v članku Forum energetika in pravo objavili naslednje vrstice: Energetski koncept Slovenije (EKS) bo osnovni razvojni dokument na področju energetike, ki bo skladno z Energetskim zakonom (EZ-1) na podlagi projekcij gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja države ter na podlagi sprejetih mednarodnih obvez določal cilje zanesljive, trajnostne in konkurenčne oskrbe z energijo za obdobje prihodnjih 20 let in okvirno za 40 let. EKS bo na predlog Vlade Republike Slovenije z resolucijo sprejel Državni zbor Republike Slovenije, po predhodnem posvetovalnem referendumu. EKS se bo nanašal na energetske oskrbe za ogrevanje, elektriko in promet. Kot vemo, se je ob sprejemanju zakona zapletlo, državni svet je izglasoval veto in le žrtvovanju kakovosti energetskih izkaznic gre zasluga, da je bil energetski zakon v drugo, 7. 3. 2014 sprejet¹. Tako se je končala odisejada sprejemanja Energetskega zakona, ki naj bi bil sprejet v celoti, s podzakonskimi akti, že leta 2010.

EZ-1 kot torzo

Ko je bil energetski zakon EZ-1 uveljavljen, je bil torzo, brez podzakonskih aktov. Večina razveljavljenih predpisov še ni nadomeščenih, je brez EKS in brez nujnih podzakonskih aktov. Očitno je zadoščalo, da je EZ-1 pravočasno prenesel evropsko zakonodajo v naš pravni red, kakorkoli. Ključni spremembi na področju načrtovanja, ki jih je prinesel EZ-1, naj bi bili:

Energetski koncept Slovenije EKS, ki naj bi nadomestil dosednji Nacionalni energetski program, bo krajši strateški dokument s ključnimi razvojnimi usmeritvami za 40 let. Sedaj nimamo ne EKS ne NEP.

Lokalni energetski koncept bo ključni dokument na področju lokalnega razvoja energetike in bo moral biti usklajen s prostorskim aktom občine. Tako bo prostorsko umeščanje nove proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije hitrejše. Sedaj občine še ne morejo sprejeti LEK brez EKS.

Zakon EZ-1 je razveljavil več kot 100 podzakonskih aktov. Pravzaprav tava v praznini. Tisti akti, ki niso zamenjani z novimi, sicer ne veljajo več, se pa še uporabljajo. Ali je EZ-1 možno izvajati? Ob sprejetju novega zakona stari podzakonski akti

ne prenehajo veljati, če so izvršljivi. Če pa stari akti niso skladni z novim zakonom, nastane pravno vprašanje, s katerim se lahko sodišča ukvarjajo vrsto let. Ima družba čas, da se pravna stroka zedini? Ne. Prav bi bilo, da bi bili podzakonski akti sprejeti hkrati z EZ-1 oz. v prehodnem obdobju, vendar je zakonodajalec s sprejemom EZ-1 zamujal in prehiteval hkrati, da je dobil čebelico iz Bruslja. Novi zakon bo polno uporaben šele z vsemi novimi podzakonskimi akti. Do takrat pa...

Napovedana letnica 2010 za sprejem EZ-1 in EKS bi še ujela prepisani koncept EU z letnicama 2030 in 2050. Morda so zaradi pričakovanih zamud dodali 5 let (2035 in 2055) ter odstranili njim nevspešne ukrepe URE in OVE, ki so predvideni v energetskega konceptu Evrope. Ampak sedaj smo že leta 2016, pa še nimamo energetskega koncepta, le predlog časovnice.

Etape EKS 2014 in 2015

Poleti 2014 je bil predstavljen osnutek usmeritev EKS. Leto kasneje, junija 2015 je bil predstavljen Predlog usmeritev za pripravo Energetskega koncepta Slovenije². Strateške usmeritve so bile: zmanjšanje uvozne odvisnosti in trajnostno ravnanje z energijo, učinkovita rabi energije, podnebna trajnost (karkoli to že je), zanesljivost

*Matjaž VALENČIČ,
neodvisni energetski
strokovnjak
www.zaensvet.si*

oskrbe in konkurenčnost. Cilji so nezavezujoči: besedna zveza »v največji možni meri« je zgolj leposlovje. Nevarno je, kar je napisano med vrsticami, usmeritev na jedrsko energijo! V poglavju Raba energije je poudarek na povečanju energetske učinkovitosti, nizkoogljični proizvodnji elektrike (jedrski energiji!), zmanjšanju TGP v prometu in prenehanju rabe premoga. V poglavju Viri energije je poudarek na OVE in jedrski energiji, od fosilnih energentov ostaja zemeljski plin. Do leta 2035 je predvidena prepoved rabe naftnih derivatov in prenehanje rabe kurilnega olja. Po letu 2055 bo prepovedano rabiti premog v obstoječih napravah. Do konca leta 2015 naj bi bil pripravljen predlog EKS, čemur bi sledila javna obravnava in sprejem v DZ. Referendum ni bil omenjen.

Pripombe na usmeritve

Najširša javnost je bila pozvana, da komentira Predlog usmeritev za pripravo EKS. Pripombe³ je podalo 53 ključnih organizacij s področja energetike, gospodarstva, različnih resorjev državne uprave, raziskovalnih institucij, nevladnih organizacij, sindikatov in drugih organizacij ter številni posamezniki. Bilo je več kot 1.000 posameznih pripomb, potem pa smo predolgo čakali na predstavitev analize za pripravo energetskega koncepta Slovenije. Koncept je še pred formalno fazo vključil čim širšo⁴ javnost, saj je ministrstvo želelo doseči široko podporo usmeritvam. Pripombe so kakovostne in se ministrstvo zahvaljuje vsem pripombodajalcem. Možno je, da so prisluhnili samo tistim pripombam, so ministrstvu všeč. Težko je verjeti, da so pripombo⁵: »Predložen dokument Ministrstva za infrastrukturo z dne 2. junij 2015 »Predlog usmeritev za pripravo EKS« je nesprejemljiv in dolgoročno družbeno škodljiv.« vzeli resno, saj drsi EKS kot plaz, ki ga nič ne ustavi ali preusmeri.

Javna predstavitev rezultatov analize komentarjev in pripomb

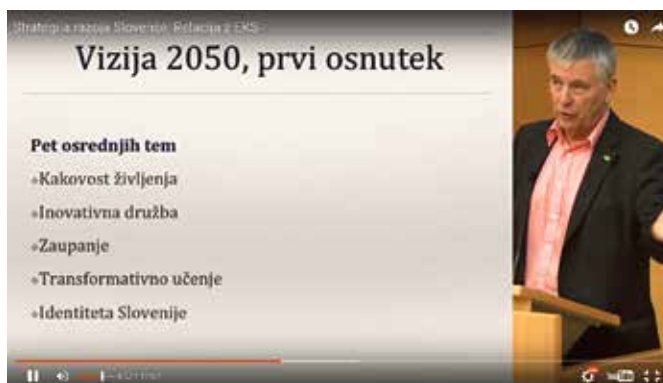
Uvodni nagovor⁶ je imel dr. Peter Gašperšič, Minister za infrastrukturo, ki je poudaril, da ta dokument predvideva prehod v nizkoogljično družbo na trajnosten način. Zagotovil je, da bodo storili vse, da bodo osnutek energetskega koncepta pripravili do konca leta 2016.

EKS se pripravlja istočasno kot Strategija razvoja Slovenije, sinergija obeh strateških dokumentov pa bo zmagovita, to je predstavil državni sekretar Franc Matjaž (Tičo) Zupančič⁷. Slovenija si bo izbrala ključne cilje in to bo vodilo, kako se bodo usklajevali. Strategija razvoja Slovenije pomeni, da bodo vse, kar zapišejo, tudi izvajali in določili kdo je za kaj zadolžen in kdo s kom komunicira, da ne bi tega, kar Janezek naredi, Micka podrla in obratno.

Minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič je podprl javno predstavitev rezultatov analize komentarjev in pripomb na »Predlog usmeritev za pripravo EKS« z uvodnimi besedami, foto ib-procadd

Zagotovilo ministra še ne pomeni, da bomo dobili EKS do konca leta 2016. Podroben potek priprav EKS je predstavil generalni direktor direktorata za energijo, Danijel Levičar. Zahvalil se je za vseh 1.100 komentarjev, ki so prispeli na predlog usmeritev EKS in nakazal na nadaljnje aktivnosti. Osnutek bo šel še v presojo vplivov na okolje, čeprav strokovnjaki menijo, da bi morala priprava osnutka in ocena vplivov na okolje potekati sočasno. Sedaj poteka razpis za pripravo strokovnih podlag, ko bo izvajalec uspešno izbran, se šele začne izdelava strokovnih podlag. Med tem poteka posvetovanje o ključnih dilemah, komunikacija je enosmerna: prepričati javnost o pravilni usmeritvi EKS. Šele ko bo osnutek

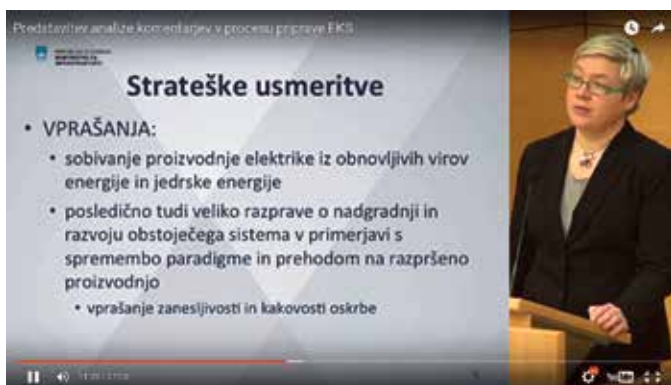

Državni sekretar Franc Matjaž (Tičo) Zupančič zaupa v sinergijo med Strategijo razvoja Slovenije in EKS.

Generalni direktor direktorata za energijo, Danijel Levičar, je predstavil pot in časovnico. Predstavljena časovnica je podrobno pokazala predvidene aktivnosti, ki so potrebne, da bo EKS sprejet.

Predstavitve komentarjev, ki jo je podala Urška Dolinšek¹, je bila sistematska.

EKS pripravljen, se bo začela presoja vplivov na okolje, kar je morda nekoliko pozno. Ob morebitni negativni presoji vplivov na okolje bi bilo potrebno pripravo osnutka uskladiti, kar pomeni dodatno časovno obremenitev.

Predstavitve analize komentarjev

Predstavitve komentarjev, ki jo je podala Urška Dolinšek⁸, je bila sistematska, vendar ne učinkovita. Precej učinkoviteje bi bilo, da bi ministrstvo objavilo komentarje in pripombe naslednji dan po zaključku javne razprave. V teh nekaj mesecih je zvedenela ustvarjalnost 53 ključnih organizacij s področja energetike, gospodarstva, različnih resorjev državne uprave, raziskovalnih institucij, nevladnih organizacij, sindikatov in drugih organizacij, ter 698 posameznikov. Žal je bil poudarek analize na nenavadnih komentarjih, recimo kopanje premoga na Goričkem.

Med udeleženci predstavitev je bilo nekaj kritičnih pripomb, tudi kakšna pohvala.

1 <http://www.energetika-portal.si/novica/n/drzavni-zbor-po-ponovnem-odlocanju-potrdil-energetski-zakon-ez-1-8758/>

2 <http://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/energetski-koncept-slovenije/>

3 <http://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/energetski-koncept-slovenije/pripombe-usmeritve-eks/>

4 <https://www.youtube.com/watch?v=KPLN4oHdWxE>

5 http://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/eks/komentarji_javna_razprava/novak_peter.pdf

6 <https://www.youtube.com/watch?v=EpZA0CxC0I0c>

7 <https://youtu.be/nRRr5MbSldY>

8 <https://youtu.be/0iZa8ck9Gw>

9 <https://youtu.be/Guj1spz9sbQ>

10 <http://www.zens.si/>

Kako bo ministrstvo upoštevalo vseh 1.101 komentarjev? Bo prevladal argument moči ali moč argumentov?

Kaj prinaša EKS?

Stroka pravi, da koncept ni slab, je pa prema-jhen poudarek na obnovljivih virih in na domačih tehnologijah. Že na sami predstavitvi je bilo nekaj pripomb⁹.

Miroslav Gregorič je bil šokiran in razočaran nad že časovnico, kaj šele nad vsebino usmeritve EKS, saj kaže, da EKS nima prioritete, da gre vse po starem in vsak lobi vleče po svoje naprej. Kaže, da EKS ne bo pripravljen niti v mandatu te vlade. Odgovor direktorja direktorata je bil, da ima EKS najvišjo prioriteto in bi bilo neodgovorno, da bi dokument sprejemali brez podrobnih strokovnih podlag.

Na vprašanje Boža Đukiča iz ZENS¹⁰ o nadomestilu izpada trošarin na fosilne energente je bil Danijel Levičar povsem jasen: to je bilo tudi prvo vprašanje finančnega ministrstva. Izpad trošarin na fosilne energente bodo nadomestili višanjem omrežnine in trošarine pri elektriki, pasovnim sistemom odjema in podobno. Prenos izpada trošarin na druge energente kaže, da državna fiskalna politika nima trajnostnih ciljev, to pa je v nasprotju z usmeritvijo EU, kjer ima fiskalna politika prioriteto skladnega razvoja s ciljem izboljšave naravnega okolja.

Ali rabimo EKS?

Pravzaprav ne. Naše zaveze do leta 2030 so že vse zapisane, potrebno je določiti le izvajalce in jim slediti. Do leta 2050 pa ne potrebujemo koncepta temveč vizijo. To mora biti neodvisna Slovenija na področju energije, hrane, vode in zagotavljanja osnovnih dobrin prebivalstvu, kar je potrebno za sonaraven demokratičen razvoj družbe.

Namesto zaključka

EKS bi morali sprejeti najkasneje leta 2010. EKS s cilji 2035 in 2055 bi rabili najkasneje leta 2015, pa še ta bi moral postaviti vmesne cilje, usklajene z EU. Maraton EKS pa ima samo en cilj: ustvarjanje javnega mnenja o nujno potrebni elektriki iz nove nuklearke. Res je minister Gašperšič jasno poudaril prehod v nizkoogljično družbo na trajnosten način, vendar jedrska energija ni trajnostna niti uran ni obnovljiv vir energije. Namesto, da bi EKS iskal nadomestilo izpada proizvodnje elektrike po zaprtju obstoječe nuklearke, išče rešitve, kako zagotoviti porabo elektrike po izgradnji nove nuklearke.

V te luči je Energetski koncept Slovenije zgolj prikrita kampanja za referendum o legalizaciji že pričete gradnje nove nuklearke. ■